

Sm. Östra härad.

Alsheda socken.

2237

Upptecknare Gottfrid Wagnér.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1.

Sigfrid Karlsson.

Sigfrid Karlsson, grovarbetare, Sandsberg.

Holsby Bergsgård, Alsheda, född därsammastädes 1888.

2237

2.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socknen.

Meddelare Sigfrid Karlsson, Sandsberg, Holsby
Bergsgård, Alsheda.

Väderleksmärken

Aftonrodnad vacker natt,

Morgonrodnad skvätt i hatt.

Anmärkning.

Meddelaren hade i barndomen hört sin
fader använda ovanstående.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Anm.

7. Från kd. i Skåne säges man:
"Krällsroa har egentligen å sälla
men märensroa betyder ein vand källa."

(A.N.)

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad.

Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken.

Anna Karin Larsson.

Larsson, Anna Karin, född i Lönneberga 1847.

2337

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

4.

Register.

D.

Husförhörshistorier.

2287

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

7.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken

Albin Nilsson.

Albin Nilsson, hemmansägare, Prästorp, Alsheda socken.

Född dårsammastädes år 1889. Äger och brukar fädernegården.

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

8.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Albin Nilsson, Prästorp, Alsheda.

Ordspråk.

Om våren skyndar, ska bonden dröja ; om våren dröjer,
ska bonden skynda.

Anmärkning.

Från meddelarens barndom.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken.

225

Anders Peter Svensson.

Anders Peter Svensson, hemman sägare, Prästorp, Alsheda, född
ärsammastädes 1848. Död 1928.

Var ganska originell. Krusade ingen. Hade ett klart och gott minne.

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

10.

Reigister.

- E. Staden Vitala.
- L. Att repa rågen mot frost.
- M. Sådden av höstråg.

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Anders Peter Svensson, Prästorp.
Alsheda.

Staden Vitala.

Staden Vitala räckte från Vetlanda till Repperda i Alsheda

socken.

I Vassdalafloen, som ligger mellan Holsby och Alsheda kyrkby.

ro två kyrkor sjunkna.

Det står en sten i Repperda. Där skall ha varit ett slag.

Sm. Östna härad. Upptecknare Gottfrid Wagner. 2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

12.

Alsheda socken. Meddelare Anders Peter Svensson,
Prästorp, Alsheda.

Att repa rågen mot frost.

Under 1800-talet förekom att man repade rågen mot frost.

Detta tillgick så att tvenne karlar höll i var sin ända av en tøm

och så drogo de tømmen emot rågen, så att stråna kommo i gungning.
Anmärkning. Meddelaren hade av en annan person hört att denna sed förekommit
på en gård i socknan.

M: a

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

13.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Anders Peter Svensson, Prästorp,
Alsheda.

Sådden av höstråg.

Sådden av höstrågen skulle börja Vårfrudagen, den 15 augusti
och vara färdig den 20 augusti. Sedan var det försent att så med
gammal råg .

Det fanns en sort som kallades Svinaråg. Den kunde sås sent.

Anmärkning.

Gammal råg, råg av föregående års skörd.

2237

14.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken.

Hanna Svensson.

Svensson Hanna, född 1865. hushållerska hos sin broder,

f.d. handlanden Hjalmar Svensson, Holsbybrunn.

Allvarlig och samvetsgrann.

2237

15.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Register.

- G. Trollpackan och skomakaren.
- U. Eld på tröskeln, när kon skulle botas.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Hanna Svensson, Holsby.

Trollpackan och skomakaren. (Sägen.)

Det var en gång det kom en trollpacka och ville in på ett ställe. Då hade de skomakare där. Skomakarna var ju oppe länge om nätterna. Då sa trollpackan till skomakaren:

"Gör dina sko"

och tjäna dig en ko

och lå va å knappa!"

Anmärkning.

Meddelaren hade i barndomen hört ovanstående sägen

av Kvecka-Jödde, som gick i byarna och gjorde skor.

Lå va å knappa, låt bli att knappa.

U: a

2237

17.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKWINNESARKIV

Alsheda socken. Meddelare Hanna Svensson, Holsby.

Eld på tröskeln, när kon skulle botas.

I Holsby Hulugård hade de en ko, som var sjuk.

De gjorde ett litet eldpylte och lade på ladugårdströskeln och

å skulle kon gå däröver.

Från meddelarens barndom.

2237

18.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Alsheda socken.

Oskar Svensson.

Oskar Svensson, f. d. hemmansägare, Alsheda.

Född i Repperda, Alsheda, år 1869. Son till hemmansägare Sven

agnus Andersson i Repperda.

Svensson har under mesta tiden varit bosatt i Repperda.

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

19.

Register.

- D. När tattarna stängdes inne.
Alshedabor, som byggde tröskverk i Finland.
- När När Alshedaborna hade dåligt rykte.
- G. Göken Huku.
- J. "Närelset."
- R. Kroa å Repperda.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér. 2237

20.

Alsheda socken. Meddelare Oskar Svensson.
Alsheda.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När tattarna stängdes inne.

Det stod en liten stuga utmed landsvägen, nära offerkällan i
Repperda.

Tattarna brukade ha sitt tillhåll där. En gång vid en marknad
kom det många lass tattare till stugan.

Om kvällen gick pojkar i byn dit. De togo tattarnas tömmar
och band igen stugudörren, och så lade de en dörr på skorstenen.

Det ovannämnda lände, när meddelarens far var pojke.

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.
Alsheda socken. Meddelare Oskar Svensson, Alsheda.

Alshedabor som byggde tröskverk i Finland.

Under 1800-talet funnos inom Alsheda socken några personer, som
sysslade med att göra tröskverk.

De kallades tröskverksbyggare.

Bland dessa var meddelarens far, hemmansägaren Sven Magnus An-
dersson i Repperda - Sven Magnus i Ögå'n -.

De gjorde resor till Finland och tillverkade tröskverk där.

Dessa tröskverk voro körverk, troligen alltigenom av trä.

D: o

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

22

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.
Alsheda socken. Meddelare Oskar Svensson, Alsheda.

När Alshedaborna hade dåligt rykte.

Under 1800-talet körde Alshedaborna långresor, bland annat till Oskarshamn. Det var vid dessa resor närapå omöjligt att få nattkvarter.

Det hade omkring 1850-talet förövats ett flertal stölder i Alsheda och ryktet hörom hade spritt sig.

En gång när meddelarens far och en annan person voro ute på en resa till Oskarshamn, stannade de vid ett ställe, som heter Smältebro, och bådo om nattkvarter.

Men när de båda karlarna sade, att de voro från Alsheda, så fingo de det beskedet att de inte fingo stanna.

2237

25

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Alsheda socken. Meddelare Oskar Svensson, Alsheda.

Närelset.

Närelset är en hudsjukdom. Det blir utslag, blemmor.

Det botas med blod som påstrykes.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

2287

26.

Alsheda socken. Meddelare Oskar Svensson,
Alsheda.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Kroa i Repperda.

På Repperda hemman vartidigare krog och gästgiveri.

I dagligt tal kallades hemmanet ifråga "kroa", och gårdens
drängar kallades "kroaredränga".

Dessa benämningar levde kvar långt sedan rörelserna
ifråga hade upphört.

2237

27.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken.

C. J. Strömqvist.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Strömqvist, Carl Johan Hjalmar, född i Alsheda, år 1860.

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVRegister.

- B. Tydor.
Väderleksmörken.
- G. Skedgärdet.

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

29.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare C.J.Strömqvist, Alsheda.

Tydor.

Om den som lägger en höna som skall ruva, tar äggen med vänstra handen, så blir det hönkycklingar. Tages äggen med högra handen, så blir det tuppkycklingar.

2237

30.

Sm. Östra härad.

Upptecknare Gottfrid Wagnér.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Alsheda socken.

Meddelare C.J.Strömqvist, Alsheda.

Väderleksmärken.

När hönan får takdropp kyndelsmässodagen, får oxen dricka

i bäck vårfrudagen.

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare C.J.Strömqvist.Alsheda.

Skedgärdet. (Sägen.)

Namn.

Å Alsheda prästgård finnes en åker, som kallas Skedgärdet samt en annan åker, som kallas Skålen.

Om namnet Skedgärdet finnes olika sägner:

1. En präst i Alsheda sade en gång: "Har jag en skål, så skall jag väl ha en sked". Därav fick Skedgärdet sitt namn.

2. När konungen en gång gästade Alsheda prästgård, saknades sked på bordet, då konungen skulle äta.

När konungen erinrade prästen därom, sade denne, att han inte hade råd att hålla sig med sked.

Då sade konungen: "Du skall få till en sked."

Konungen gav då prästen Skedgärdet.

Sm. Uppvidinge h. Upptecknare Göttfrid Wagner.
Åsheda socken. Meddelare C.J.Strömqvist, Åsheda.

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Prästen som fick svar.

Kyrkoherde Lange i Åsheda sade en gång på en stämna: "Så dumma bönder har jag aldrig sett förr."

Då sade en bonde: "Jag håller med kyrkoherden, för när de valde kyrkoherde Lange, så var de dumma."

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

33.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagner.

Alsheda socken. 1866.

F. E. Wikell.

Wikell, Frans Edvard, lantbrukare, Vagnhester Bjälkagård,

Alsheda, född i Bäckseda, 1866.

Har tjänstgjort som gredaniär.

Synnerligen duglig lantbrukare.

Betraktar militärlivet såsom dåraktigt. Anser att det inte

är någon välsignelse med någonting, så länge han var militär.

Hård och kärv i sina omdömen och uttryck.

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

34.

Register:

- A. Eatterskan, som gav bonden något att tugga på.
- D. Bonden, som klådde tattarna.
- G. Smälla.
- I. Ordspråk.
- J. Folkasket mot sår hos djur.
Folkasket mot blodförgiftning.
- P. Kon leddes kring en jordfast sten.
Grå sten.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér. 2237

35.

Bäckседа socken. Meddelare F.E. Wikell. Vagnhøster. Bjälkagård, Alsheda. LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Tatterskan som gav bonden rådet att tugga på (Sågen.)

Det kom en gång en tatterska till Masse i Simnatorp

och bad att få något att tugga på.

"Jag har inget att tugga på själv", sade han.

"Så ska I få", sa hon.

Han fick att tugga på.

Han gick och mumsade så länge han levde.

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

36.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Bäckседа socken. Meddelare F.E.Wikell, Vagnheter Bjälkagård,
Alsheda.

Bonden som klädde tattarna. (Sägen.)

Det var en rik bonde i Dagsås i Bäckседа. En gång kom det dit
en hop tattare.

Det var en käring som kom till honom och tiggde.

"Är I inte fler?" frågade han.

Då gick hon till de andra och sade: "Det är en god far, som
ger oss lite var."

Då kom de dit. Bonden tog då sin stora piska, en sådan där
lätad, som de hade de rike knösa på den tiden. Och sen klädde han
dem allihop.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Korsberga socken. Meddelare F.E. Wikell. Vagnhester Bjälkagård,
Alsheda.

Smälla.

I Korsberga socken finnes ett rasteställe, som kallas Smälla.

2237

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

58.

38.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.
Alsheda socken. Meddelare F.E. Wikell, Bjälkagård, Alsheda.

Ordspråk.

Nu ska fasen och knekten ha sin lön.

Anmärkning.

Meddelaren har varit knekt. När knekten kom och skulle hämta sin lön, brukade bönderna använda ovanstående talesätt.

Det var meddelarens mening att det inte är annat än fattigt och dåligt för knektarna. Det hade varit så för meddelaren, så länge han var knekt.

Det är som om det inte vore någon välsignelse med det, som de har.

Det är så för att knektarna korsfäste Kristus.

Sm. Östra härad. Upptecknare Göttfrid Wagnér.

2237 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

39

Alsheda socken. Meddelare F.E. Wikell, Vagnhøster Bjälkagård,
Alsheda.

Folkasket mot sår hos djur.

Meddelarens häst hade en gång fått tjuderlinan
kring ena foten och blivit skadad, så att sår uppstått. Han
ann då på, att han skulle lägga folkasket på såret.

Hästen blev bra.

Meddelaren hade sedan rätt en annan person att använda
amma medel för en skadad häst.

2297

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Korsberga socken. Meddelare F.E.Wikell, Vagnhester Bjälkagård,
Alsheda.

Folkasket mot blodförgiftning.

I Sandebo var en hustru som, när hon klippte fåren, hade
stuckit sig med en ullsax, så det blev hål. Det ettrades och blev
vårt.

Då kom en tatterska dit. Hon sa, att hustrun skulle lägga
id det onda av sin egen sket.

Hon gjorde så och blev botad.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

2227

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

41

Bäckseda socken. Meddelare F.E. Wikell, Vagnhester Bjälkagård,
Alsheda.

Kon leddes kring en jordfast sten.

Det var en gubbe som hette Johannes och bodde i en stuga,

Sandslund i Bäckseda socken.

Han hade en gång varit hos en granne och köpt en ko.

Den som hade sålt kon, följde med och ledde kon till Sands-

lund, men när de kom dit, fick inte säljaren leda in kon i ladugården.

Johannes tog kon och ledde den tre slag kring en jordfast sten. Och

han tog han av sig sin luanössa och läste några ord.

P. d.

2357

42.

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Bäckseda socken. Meddelare F.E. Wikell, Vagnhester Bjälkagård,
Alsheda.

Grå sten. (Sägen.)

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

I Lillsjön i Bäckseda ligger en sten, som kallas Grå sten.

När han hör kyrkklockorna, så vänder han sig.

Den ligger ett stycke ute i sjön men syns till land.